

Kompanije Eni Montenegro i Novatek Montenegro, su sredinom februara prošle godine zatražile od Vlade produženje roka od godinu dana. Konzorcijumu off shore kompanija Eni Montenegro i Novatek Montenegro iz Holandije, prethodna Vlada je, suprotno zakonu, odobrila produženje roka za završetak istraživanja, iako je imala sve uslove da po tom osnovu naplati garanciju do iznosa od 85 miliona eura.

Ugovor o koncesiji za proizvodnju ugljovodonika sa ENI/Novatek Vlada je potpisala 14. septembra 2016. godine. Njime je predviđeno da početno istraživanje nafte i gasa traje četiri godine, za koje vrijeme su trebali da prikupe 3D seizmičke podatke, kompletiraju geofizičke i geološke studije, kao i da završe dvije istražne bušotine (član 9 tačka 2 Ugovora). U slučaju da koncesionari ne ispune te obaveze, Ugovorom je predviđeno da su dužni da Državi Crnoj Gori plate do 85 miliona eura iz garancije koju su položili (član 9 tačka 3 Ugovora).

U trenutku kada su podnijeli zahtjev, koncesionari su bili ispunili samo prvu od tri stavke iz Obaveznog radnog programa, odnosno prikupili su seizmičke podatke. U tom momentu izrada pomenutih studija je još bila u toku, a istražno bušenje nije bilo ni počelo. Mjesec dana nakon obraćanja naftnih kompanija, 19. marta 2020., Vlada Duška Markovića je prihvatila njihov zahtjev, i umjesto da aktivira garanciju, dozvolila im produženje roka od godinu dana odnosno do 14. septembra 2021. godine.

Prihvatajući obrazloženje Eni/Novatek, prethodna vlast se pozvala na član 29 Zakona o istraživanju i proizvodnji ugljovodonika kojim je propisano da rok može biti produžen pod uslovom da "koncesionar nije izvršio obaveze iz radnog programa zbog tehničkih problema nastalih tokom faze istraživanja, koji se nijesu mogli predvidjeti, izbjeći ili otkloniti".

Međutim, razlozi za produženje koje su kompanije navele nisu bili tehničke prirode, i mogli su biti izbjegnuti ili otklonjeni, da te firme nisu kasnile, kršile zakone i birale nepouzdana podizvođače.

U dokumentu dostavljenom Vladi, koncesionari su naveli da su se tehnički problemi sastojali u tome što je dugo trajao proces dobijanja saglasnosti na Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu, zbog povlačenja podizvođača koji je trebao da prikupi seizmičke podatke, kao i incidenta koji se dogodio na brodu koji je vršio geotehnička istraživanja. Prema dokumentaciji Agencije za zaštitu životne sredine do koje je došao MANS, do prolongiranja u izradi Elaborata je došlo zato što su propuste napravile naftne kompanije, a ne država.

Koncesionari su kasnili sa pokretanjem postupka, a zatim i dostavljali dokumentaciju koja nije bila u skladu sa standardima.

Naime, naftne kompanije su podnijele zahtjev za određivanje obima i sadržaja Elaborata u martu 2017. odnosno šest mjeseci nakon potpisivanja ugovora. Agencija za zaštitu životne

sredine je u roku od mjesec donijela rješenje i dala im tražene instrukcije.

Pet mjeseci kasnije kompanije dostavljaju elaborate, Agencija sprovodi javnu raspravu i nakon dva mjeseca, u novembru 2017, im traži dopunu tog dokumenta, kako bi bio usklađen sa crnogorskim zakonima. Tri mjeseca kasnije naftne kompanije dostavljaju inovirani elaborate, ali on ponovo ne ispunjava zakonom propisane standarde, pa im Agencija traži novu dopunu. Tek nakon tri mjeseca, koncesionari konačno dostavljaju Elaborat koji Agencija prihvata, i mjesec dana od podnošenja donosi rješenje.

Što se tiče opravdanosti zahtjeva naftnih kompanija da se ugovori produže jer su prekinuli saradnju sa podizvođačima koje su sami birali, ne postoji ni jedan razlog da njihov izbor nepouzdanih dobavljača padne na teret države i da bude tretiran kao tehnički problem. Dakle, jedini problem tehničke prirode koji su Eni/Novatek istakli je incident na brodu, ali Vlada nije utvrđivala da li je do njega došlo zbog propusta u radu kompanija, odnosno da li je mogao biti izbjegnut.

Umjesto toga, Vlada Duška Markovića je bespogovorno prihvatila nezakonite zahtjeve naftnih kompanija i oštetila budžet države za višemilionski iznos. Nakon toga, 14. maja 2020. godine Eni/Novatek su tražili dodatno prolongiranje roka za završetak radova zbog COVID krize koje je Vlada takođe prihvatila, pa su naftne kompanije obavezne da završe istražne bušotine do 13. marta 2022. Godine.

Izvor: mans.co.me